

Bedrogen Dronkaard (1649)

door J.Noozeman

eigentijdse bewerking en vertaling: (c)
JFJ Volkers, Leiden 2005

Met dank aan: I.Grootegoed, A.van Leuvensteijn
en M.Rebel (wetensch.editie)

Samenvatting Bedrogen Dronkaard

Floris, de man van Kniertje, is een enorme drinkeboer, die van geen ophouden weet. Zijn vrouw lijdt hier enorm onder, maar gelukkig verzint de omgeving een list om hem weer in het gareel te krijgen. Ze weten hem ervan te overtuigen dat hij doodziek is. Hij is klaar voor de dood: Wordt het de hemel of de hel?

Dit stuk werd door de schrijver zelf omschreven als een 'onwaardige dronkemanshel, waarin men zoveel verwerpelijke zaken aantreft, dat hij nauwelijks met goedgezindheid aanschouwd kan worden..."

Al is de drank in de man
De wijsheid is niet snel uit de kan!

Rollen:

Floris Koerten, de dronkaard
Kniertje, zijn vrouw
Diewer, Kniertjes moeder
Leander, voormalige vrijer van Kniertje
Dokter Nikaziaan
Hans Ponjaart
Gijsbert Langhals
Brabants Maaïke

Attributen:

Tafel, wetsboek, rechterskleding, ketel, zetel, dodenmaskers, stoelen, kan, mokken, deur
fakkels, zwarte gewaden, boot, stenen pot met deksel, bierpul(len)

Eerste bedrijf

Floris is nog maar net thuis en maakt al weer aanstalten om weg te gaan.

Vrouw en schoonmoeder - druk in gesprek - vinden dit maar niets....

- 1 Kniertje Wel verduveld, mag ik effe weten waarom meneer al weer weggaat?
Floris Al dat gekakel. Ik word een beetje moe van jullie praat.
Diewer Jij klaploper! Het is een schande zoals jij m'n dochter behandelt.
Gelukkig heeft mijn man zaliger een andere weg bewandeld...
- 5 Floris Volgens mij heb je toen liggen slapen, ben ik bang:
Dat heerschap van jou ging 's nachts ook z'n gang...
Diewer Als ik jou was, zou ik maar uit een ander vaatje tappen.
Het loopt nog eens slecht af (wijst op bierpul) met al dat schuimhappen!
Floris Mag ik deze dame er even op wijzen dat het mijn geld is waarvan jullie leven?
10 En dat ik soms teveel wil drinken.... ach, dat moet je me maar vergeven!
Jouw dochter nam ik puur voor haar schoonheid tot vrouw.
Diewer Zo, mannetje! Zeker niet om haar kuisheid en echtelijke trouw?
Floris Nee, moedertje, ik vertrouw bij een vrouw liever op m'n ogen.
(handen op de borst vooruit) Een goed karakter? Dat is meer iets voor theologen!
- 15 Diewer Jij ontrouwe, is dit jouw dank voor al haar sloven?
(kijkt naar Kniertje) Godzijdank, is je vadertje al naarboven (wijst naar de hemel).
- 17 Kniertje Moeder, waarom toch zo'n verdriet?
Diewer Ach, Knier, het is pas na m'n dood dat ik van het leven geniet.
Floris (tegen Kniertje) Zo wijfie, geef me eens wat geld!
- 20 Kniertje Kan jij het vinden? Het groeit me niet op m'n rug...
Diewer Hou wat geld achter, vlug!
Floris Snel een beetje, enige dukaten moet toch wel lukken.
Kniertje Niet te hebben doet wel sparen...
Floris Ik sla je hersenpan nog aan stukken.
- 25 Schiet op, moeten m'n maten nog langer wachten?
Diewer Geef niet toe, Knier!
Floris Een zak geld zal het leed verzachten.
Schiet eens op, wat sta je te dralen?
- Kniertje Jou maakt het allemaal niets uit, al moet je 't uit de kerk halen.
- 30 Diewer Knier, ben je gek geworden, geef hem geen duit!
Floris Besje, nog even en ik sla jou en je dochter het huis nog uit.
Kniertje (tegen publiek) Gekijf kan ik wel verdragen, het doet pas pijn als je wordt geslagen.
- Diewer Weg! Weg! Laat je toch niet ringeloren door zo'n vent.
- 35 Floris Zwijg jij, mijn geduld kent ook een end.
Ja, grootmoe, jou snoer ik ook nog eens de mond.
Diewer Ja, dat is makkelijk dreigen tegen een ouwe hond.
Floris Jij tandenloze, jij kan me echt niet deren, al doe je nog zo je best.
Diewer Dat had je gedacht, mannetje, ik bijt je neus eraf en wie weet: óók de rest!
- 40 Floris (tegen Kniertje) Nou, vrouw, heb je de zaakjes al voor me geregeld?
Want met een ontevreden man (balt zijn vuisten) is jouw lot snel bezegeld!
(Met geldzakje in de hand, tegen publiek) Ja, mensen, het leven is zwaar:

Steeds maar dat afwegen: Is drank nou een vloek of een zegen? (Floris loopt weg).

Diewer
45 (tegen Kniertje) Je moet wel erg van hem houden om met zo'n iemand te willen trouwen.

Kniertje
Ach, waartoe dient al dit gezucht?
Zo is nu eenmaal het leven, zelfs in een klucht.
Soms word ik zo overvallen door weemoed,
dan denk ik terug aan Leander, ik weet het nog goed:

50 Alles kon hij me geven:
rijmpjes, gekke bekken en zoenen, maar helaas.... geen geld

52 Diewer (tegen publiek) Ja, dat is ook geen leven!
Vrijen met een student zorgt wel voor vuur
Maar is meestal slechts van korte duur!
Leander, de vroegere minnaar van Kniertje, verschijnt...

55 Diewer
Kniertje Stil, onraad, ik hoor iets, 't is een mens
Het is Leander! Verhoord is m'n wens!

Leander Goedenavond, dames, het is al laat.
Wat drijft u hier - zo op straat?

Kniertje Leander, het is niet geld alleen dat ons de rust beneemt
60 Leander Is die man van jou nog altijd zo vreemd?

Kniertje Ja, hij en niemand anders is de reden van mijn verdriet.

Leander Komt hij nog steeds niet tot bedaren?

Kniertje Beste kerel, hij loopt alle herbergen en vrouwen af en dat al jaren.

Leander (peinst wat voor zich uit) Ik weet wel raad: Met een mannetje of drie,
misschien wat meer

65 zullen we hem eens bestrijden, deze hanenveer.

Wij zullen 'm een toontje lager laten zingen.

Diewer Ik weet niet: Oude wolven zijn moeilijk te bedwingen.

Leander Als geslepen vossen gaan we de strijd met hem aan.
Zodat Kniertje deze ellende niet meer hoeft te doorstaan.

70 Diewer Ja, jou kan ik tenminste om een boodschap sturen.

Knier is het enige slachtoffer niet, vraag maar aan de burenen.

Leander Dit wordt best een pittige klus.

(tegen Diewer) Haal snel Nikaziaan, onze medicus (Diewer af).

Kniertje Leander, lenig toch mijn nood.

75 Die man van mij wordt nog eens m'n dood.

Leander Zijn gedrag is die van de dwazen.

Kom, we nemen hem straks goed te grazen.

(tegen publiek) En ondertussen kunnen we mooi de liefde bedrijven.

Dat is beter dan met een man te kijken.

80 Kniertje Zoiets laat ik me niet langer gebeuren.

Leander (omhelst Kniertje) Of je moeder dit goed zal keuren?

Maar oplossen moeten we die kwalijke zaak.

Kniertje Mijn Sint Joris, verlos me van de draak!

Dokter Nikaziaan verschijnt

Leander Kijk, daar is de dokter, met hem verdwijnen onze vragen.

85 Kniertje Wees welkom, heer, onze redder in bange dagen.

Nikaziaan Ik groet u met vriendelijke groet, (tegen publiek) hoewel een dokter liever zieken ontmoet.
Maar vertel, wat is hier aan de hand?

Leander Gij weet hoe die man Kniertje het leven zuur maakt.
90 Het is de drank waardoor hij aan lager wal raakt.
91 Wanneer verlaat hij nou eens het verderfelijke pad?

Nikaziaan Inderdaad, deze vrouw heeft al te lang verdriet gehad.
Echter, mijn reputatie als arts gooi ik ongaarne in de strijd.
En deze casus op te lossen, is ook kostbare tijd.
95 (plechtstatig) Want al is de drank in de man,
de wijsheid komt niet gauw uit de kan.

Diewer (verschijnt met enkele burens)
Diewer Hier heb ik Hans, Maaïke en Gijsbert, is dat genoeg?

Leander Ja, zo moet het wel gaan.
Kniertje Hoe gaan we die wolf nu scheren?

100 Diewer Ja, wat ben je nu van plan?
Leander Wel, we zullen hem het volgende lesje leren:
Wij maken hem wijs dat hij de dood voor ogen heeft
En onze dokter is het, die hem nog maar kort te leven geeft.
De dokter zal hem daarvan zo goed doordringen.
105 dat het gek moet gaan, wil hij geen ander liedje zingen.

Nikaziaan Maar hoe zal dat alles verder gaan?
Leander Hij zal de vuurproef in de hel moeten doorstaan
Dit als straf - voor al dat vrouwenslaan.

Nikaziaan Ja, ik moet zeggen: Mij bevalt dit plannetje wel.
110 Door de drank werkt zijn geest toch al niet snel.
We laten hem mooi in z'n eigen vet smoren.
Daarbij zal hij toch alles goed kunnen zien en horen.

Diewer Dat is dubbele pret.
Kniertje Och, dat dit ons toch lukken mag!

115 Diewer Lukt het, Leander, zo zal ik jou vierden als een heilige dag!
Leander (tegen Maaïke) Zo'n plan is toch beter als geen?
Maaïke (tegen publiek) Verduveld, zou ik hem moeten ontmannen, ik bewaarde z'n derde been!

Hans We doen allemaal mee. Hoe noemt men dat ook alweer? O ja, spannend!

Gijsbert Ja, ik help mee de buurvrouw uit haar ellende te bevrijden.
120 Leander Welaan, laten we ons haasten en hem snel de weg afsnijden.
Onderweg zal ik jullie wel informeren
hoe we dit mannetje zullen bekeren (allen verdwijnen van het toneel)

Floris komt tevoorschijn, vervolgens op elke hoek Gijsbert, Hans en Leander...

Floris (bierpul of fles in de hand) Ja mensen, herbergen aflopen wordt me weleens teveel.
Ik krijg er zo'n dorst van, vooral m'n keel...

125 Maar het moet gezegd, dit buikje is vol met bier,
sterker nog (hand onder de neus) het zit gewis tot hier!
Tjonge, tjonge, was dat effe feesten.
De mooie dames dansten en zongen gelijk wilde beesten.

130 Tjonge, wat werd daar gevloekt, gespuugd en gezopen.
 Voor zo'n feessie heb ik het lieve sommetje van 2 daalders vermorst.
 Maar je hebt dan wel het plezier van een vorst!
 Die Knier vindt dat natuurlijk weer veels teveel geld
 Maar wees gerust: Tegen haar boosheid volstaat geweld.
 Zei mijn vader - (slaat een kruis) hij rust in vrede - al niet:

135 Een man is dom als hij alleen van z'n eigen vrouw geniet!
 Leander (tegen Gijsbert) Pas op, en spreek pas als hij in de buurt is.
 Gijsbert (loopt opzettelijk tegen Floris aan.)
 Floris Verdraaid, wat is er nu weer mis?
 Gijsbert Wat scheelt er, mijn beste vriend, mag ik deze weg niet gebruiken?
 Floris Heb ik m'n neus en m'n ogen in m'n zak? Kon ik jou zien of ruiken?

140 Gijsbert Krijg nou wat: Ben jij het, buurman? Waarheen leidt deze reis?
 Floris Naar huis.
 Gijsbert En waar kwam gij dan vandaan?
 Floris Daar waar men rijkelijk bier drinken kan.
 Gijsbert Jij in de herberg? Daar geloof ik weinig van!

145 Man, wat zie je er uit, zo bleek en vaal.
 Je zou haast denken: terminaal.
 Floris Wat? Loop jij me zwart te maken?
 Gijsbert O nee, integendeel: Je ziet eruit als een wit laken.
 Volgens mij ben jij het ook niet, volgens mij ben je een geest.

150 Floris Ik mankeer niets, 'k heb alleen maar wat gefeest.
 Gijsbert Gedronken of dronken, jij hebt een ziekte onder de leden.
 Floris Hou je grootmoe voor de gek, ik kan m'n tijd wel beter besteden!
 Gijsbert Zeg nou eerlijk: voel je geen steek of pijn?
 Floris Meen je dat nou echt - dat ik ziek zou zijn?

155 Gijsbert Wis en waarachtig.
 Floris Dat is lachen: Ziek zijn, terwijl de drank me zo goed smaakt!
 Gijsbert Ja, dat dacht je. Het is beter dat je het drinken staakt.
 Als ik jou was, dook ik snel onder de wol.
 Vaarwel, buurman, denk aan m'n raad. (Gijsbert loopt weg)

160 Floris Kan je echt ziek worden van zoveel lol?
 Ach wat, hij kletst maar wat, hoewel .... misschien is het toch waar.
 Kom, op naar huis, dan loop je geen gevaar.
 Hans Wat voor de duvel komt daar aangelopen? Ik geloof m'n ogen niet.
 Floris Wel, Hans, wat schort eraan, dat je mij zo aandachtig beziet?

165 Hans Volgens mij zie ik het verkeerd, want...
 Floris Ach, jij zotte kleermaker, je bent wel vaker de draad kwijt.
 Ik ben het: Floris, je buurman, en dat al lange tijd!
 Hans Ben jij 't echt, Floris? Wat is er met jou gebeurd?
 Zelfs met bril had ik je niet herkend!

170 Floris Als Floris Koerten, zoon van Koert Foppen en Trijntje Freeken, sta ik bekend.
 Overall les ik m'n dorst en kan ik de lusten van de vrouwtjes koelen.
 (tegen publiek) Of zou ie dat soms met mijn ziekte bedoelen?

Hans Man, ben je soms in de hel geweest?
 Je ziet nog bleker dan de heilige geest!

175 Als ik Knier was, had ik beter op je gelet!
 Het gaat ten koste van je gezondheid, al die pret.
 Floris Zie ik er echt uit als een vaatdoek?

Hans Nog even en magere Hein brengt een bezoek!

Floris O jee, was ik nu maar eerder met dit leventje gestopt!

180 Hans (pakt en voelt de pols van Floris) Ik zal even kijken of het hart nog klopt. Buurman! Het is een wonder dat je nog kunt lopen! Floris Beste Hans, valt er nog wat te hopen?

Hans Nou, Floris, ik voel bijna geen hartslag!

Floris O wee, hoe overleef ik deze dag?

185 Mijn benen voelen plots zo slap, of ik zo nog thuis kan komen?

Hans Hou toch op met al dat kreunen. Je kunt zo lang wel op mij leunen. En wat maakt het ook uit: Immers: Kinderen heb je niet. Jouw dood zorgt dus voor maar weinig verdriet.

190 Floris Hoe zwaar valt me dit alles. Plots komt me het spreekwoord voor de geest: "Wie gewoon thuis blijft, geniet het meest!" (Leander komt tevoorschijn...)

Leander Zeg, Floris, wat is er met jou loos?

Floris (somber) De weg naar het graf is het, die ik koos...

Leander Je ziet eruit als een zak grauwe meel.

195 Floris Ik weet het: de dood is mijn deel.

196 Hans (tegen Leander) Hé vriend, wat ik je vragen wou. Help me even, ik weet niet of ik hem hou.

Leander (tegen Floris) Geef mij je arm, de ziekte zal heus bedaren.

Floris O nee, Leander, de ziekte is al te ver in mij gevaren.

200 Leander Nou, voort een beetje, 's nachts een vent, overdag een man.

Floris Ik voel me zo slecht, maar ik zal doen wat ik kan.

Hans We zijn er zo, het duurt eerder uren dan dagen.

Floris Ik heb in jaren niet zo lopen klagend... (Hans klopt.)

Diewer Wie is daar?

205 Hans Doe snel open, er is wat aan de hand.

Kniertje Wat is er, Floris, wie heeft jou overmand?

DiewerMijn lieve schoonzoon, wat kan dit toch wezen?

Kniertje Moedertjelief, wat een ellende is hem af te lezen.

Diewer Heer Floris, zo te zien lijdt je al behoorlijk veel pijn.

210 Floris (klagend) Ik weet ook niet wat de reden kan zijn.

Diewer Kijk eens, Kniertje, zijn neus is al bleek, wat staan die ogen hol in zijn hoofd. Zijn wangen vallen in, en van zijn kleur is ie ook al beroofd!

Hans Wij hebben jouw man zo gevonden en tja, wij hebben ook een geweten en gevoel...

Leander Daarom brachten we hem thuis, zo te zeggen: voor het goede doel.

215 Kniertje (gespeeld klagend) Mijn lieve Floor Koerten, dat ik jou toch verliezen moet. Zo verlies ik huis en haard, mijn man en al het goed.

Floris Kniertje, vergeef me het drinken en vloeken en kijven. Ik maak jou tot erfgenaam, de notaris zal het opschrijven. Mannen, jullie zijn getuigen, want ik voel.....de ziekte vermindert niet.

220 Leander Is er misschien een dokter in de buurt, die er nog wél heil in ziet?

Kniertje Ja, moeders, loop niet, maar vlieg, laat dokter Nikaziaan snel komen. (Diewer verdwijnt.)

Kniertje Mijn zoete Floris, zal je mijn bittere tranen voelen?

Floris (in zichzelf gekeerd) Wat zou de Here hier toch mee bedoelen?

225 Leander Mijn leven is ten einde, de draad is van de klos gelopen.
 Verlies de moed niet, men moet het beste blijven hopen.
 Floris Een boom krijgt menig slag te verduren eer hij ter aarde stort
 Wat jullie ook kletsen mogen: mijn leven is te kort!
 Kniertje Mijn trouwe vrouw, zal je later nog eens terugdenken aan ons bei(d)en?
 230 Floris Mijn lief: Elke dag zal ik duizend tranen schreien.
 Een zigeunerin heeft ooit voorspeld dat ik op een dag sterven zou.
 Ik wilde het toen niet geloven, maar ze had gelijk: ik ervaar het nou.
 Leander Wacht tot de dokter komt, voor je het ergste begint te vrezen.
 Kniertje (tegen publiek) Mijn man heeft van z'n leven niet zo gepraat, dat moeten wel
 vege tekens wezen.
 (Nikaziaan en Diewer verschijnen)
 Nikaziaan Moge de avond voor u gelukkig zijn. Hoe staan de zaken hier dat men mij
 ontbood?
 235 Kniertje O heer dokter! Zie mijn man eens aan, hij is zo goed als dood!
 Nikaziaan Welnu, wat kan dit voor ziekte wezen?
 Kom, mijn zoon, geef mij uw hand, misschien kan ik u genezen.
 O sanctus domini! Sinds wanneer bent u al zo?
 Floris Het was nog geen uur geleden, ik moet bijkans beven.
 240 Nikaziaan Ik vrees het is gebeurd, gij hebt nog een half uur van leven.
 Diewer (tegen Nikaziaan) Hoe komt het toch dat mijn zwager er zo schraal uitziet?
 Nikaziaan Mors hominis in ipsum.
 Diewer Zulke dokterstaal versta ik niet.
 Nikaziaan Deze patient is al te melaats,
 245 haal de priester, die is vast beter op z'n plaats.
 Floris Zo'n advies valt nogal rauw op m'n dak....
 Nikaziaan Treur niet, hij stelt je wel op je gemak.
 Floris Ik weet het: Mijn hoop vervliegt.
 Al ga ik nog zo vaak te biecht!
 250 Leander Heer dokter, als gij nou eens een boek opensloeg, misschien dat gij een
 oplossing vond.
 Doe het tenminste voor z'n vrouw, maak die man weer gezond.
 Nikaziaan Gij, dwaas, meent gij, dat ik mijn kennis nog haal uit boeken?
 Non credo. De oplossing is bij Hippocrates te zoeken.
 Het lot van een dokter is nu eenmaal dat hij mensen redden moet.
 255 Ik haal een donker kruidendrankje, dat doet hem zeker goed.
 (Nikaziaan verdwijnt.)
 Diewer Mijn lief kind, of zijn kruiden niet zullen falen...
 Kniertje Wees gerust, het is een slimme dokter, hij genas al vele kwalen.
 Hans Mijn beste buurman, zou je niet graag verder leven?
 Floris Ja, of nee, ik weet niet. Wanneer je anderhalve stuiver voor een potje bier moet
 geven.....
 260 En dan tapt die ellendige waard de kan nauwelijks tot aan de rand.
 Altijd word ik bedonderd, ik maak me nog eens van kant.
 Kalm, Floris, maak aan zulke mensen geen woorden meer vuil.
 Kniertje Zie je niet hoeveel ik om je huil?
 Floris Nooit van m'n leven had ik gedacht dat je om me zou rouwen.
 265 Kniertje Ja, man, was maar eens wat beter van vertrouwen...
 (Nikaziaan verschijnt.)
 Nikaziaan (schenkt drank in mok) Zo, dit goedje zal jou wel doen rusten.

Floris   Ik weet niet, of ik dat spul wel zal lusten.
Nikaziaan   Je moet de beker tot de bodem legen.
Floris   Ik vrees, m'n maag kan er niet tegen.
270 Nikaziaan Met de kwaliteit zit het echt wel goed.
Floris   Het is op jouw risico dat het moet.
Nikaziaan   In het leven moet je nu eenmaal een poging wagen.
                  Doe je niets, dan blijft het knagen.
Diewer   Wat denkt u, dokter, zal ik alvast zijn bed verwarmen met een kruik?

Gedeelte weggelaten uit zichtzending

Tweede bedrijf

Nikaziaan, uitbeeldende Radamant * en Leander als Eakus * gaan aan een tafel zitten met enkele boeken en wat prullaria voor zich. * Radamant en Eakus waren zonen van Zeus, die als rechters oordeelden over de geesten in de onderwereld. Zij golden als zeer rechtvaardig en wijs.

300 Leander Ik hoop dat Karon, de veerman, beseft dat Radamantus, de rechter van de onderwereld, als Eakus op hem wacht.

Hier in de duistere nissen oordeelt hij over elke aardse vracht.

(Gijsbert als Karon verkleed, komt met Maaïke, Hans en Kniertje, tevoorschijn.)

Gijsbert Voort, voort, uw misdaad en vonnis zult gij horen,

(als Karon) Ga mee of moet ik u harder aansporen?

Nikaziaan Wel Karon, wie hebt u naar beneden de hel in geleid?

305 (als Radamant) Wat voor gespuis wilde de aarde nu weer kwijt?

Gijsbert Het aanbod van misdadigers was dit keer veel te groot.

(als Karon) Zou ik ze allemaal meegenomen hebben, zonk beslist m'n boot.

Het waren niet alleen kleermakers, molenaars en bakkers,
die hun klanten veranderden in armzalige stakkers.

310 Nee, ook wachtten mij vele procureurs en advocaten,

maar God mag het weten: Waar moet je ze laten?

Radamant (tegen Maaïke) Kom eens hier, boze teef, en vertel ons over uw leven.

Over al die hoererij, bedrog en valsheid die u hebt bedreven.

Maaïke Sinjeur, geloof mij, ik heb mijn klanten op alle manieren behaagd.

315 De geliefden waren me dankbaar, omdat ik gaf wat ze hadden gevraagd.

Nik.als Radam. We zijn van uw handel en wandel goed op de hoogte, dat duldt geen tegenspraak.

Leand.als Eakus Dit alles goed vast te leggen was mijn taak.

Nik.als Radam. Lees op, zodat zij de inhoud in het kort verstaat.

Leand.als Eakus (leest voor) Maaïke van Herentals heeft zich schuldig gemaakt in de hoogste graad

320 door jonge dochters te laten dwalen met jongens op straat.

Ze heeft de hellestraf afgeroepen door het vermeederen van hun schulden zodat ze geld moesten stelen van de baas, waardoor haar zakken zich weer vulden.

Ook deed zij getrouwde vrouwen hun echtelijke plicht vergeten door ze met vreemde mannen te laten eten.

325 Zo liep zij een ieder te bedriegen zonder dat men het wist.

Maaïke Volgens mij hebt u zich in de persoon vergist.

Zo kreeg ik eens van een vent koper in plaats van goud.

Nee, volgens mij is met dit vonnis iets goed fout!

Leand.als Eakus Dat verlies liet u door anderen wel weer vergoeden.

330 Nik.als Radam. Ergo dixit: Laat ik u voor verder verval behoeden.

U hebt ons in uw leven ook veel plezier gebracht... Wat had u van een functie als kokkin gedacht?

333 Maaïke O ja, ik maak het heerlijkste vlees en de malste schapenbout, zo lekker, dat het u bijkans wellustig maken zoudt.

335 En ik bak mijn Gentse wafels zo lekker, moet u weten

- dat u het betreurt ze niet eerder te hebben gegeten.
 In Brabant likt men mijn spulletjes met de vingers af.
 Ja, bij mij te eten is bepaald geen straf.
 Om mijn kwaliteiten kan ik een ieder de kroon spannen.
- 340 Gijsb.als Karon Ja, dat weten wij wel, het was om die deugd dat Antwerpen je heeft verbannen...
- Nik.als Radam. Hopelijk kunnen wij jouw werk hier wel prijzen.
 Aan de slag nu, kokkin van helse spijzen! (Maaïke loopt van het toneel)
- Floris (steeds toekijkend) O dubbel slechte wereld!
- Gijsb.als Karon (tegen Hans) Nou jij, naald-en-draadaap, nu volgt het vonnis over jouw leven!
- 345 Leand.als Eakus (leest voor) Hans Ponjaart, die zojuist is overleden, heeft als kleermaker zoveel misdaan
 dat de tijd die we nu hebben, niet zal volstaan.
 Zo stal hij van de een het laken, van de ander zelfs satijn.
 Nooit was hij tevreden, nooit kon veel ook maar genoeg zijn.
 Onze lieve Heer hierboven (wijst met vinger omhoog) heeft hier een grote fout gemaakt
- 350 Zelfs de hel zou zo'n geboorte niet hebben uitgebraakt!
 Hans Waarom keurt u dit gedrag toch zo af en trapt u mij zo op de tenen?
 Ik kan er ook niets aan doen: Stelen zit een kleermaker in de genen.
 Zie, lees de betoogbrief van mijn vader zaliger, wat hij zoal heeft geschreven:
 Zonder bedrog en wijverij is het voor de man geen leven!
- 355 Leand.als Eakus (leest voor) Wij, eerbare raad van Hazelunen, maken bekend aan allen die dit zullen horen en lezen, in burchten, steden, kastelen etc. dat Jurgen Metworst van Meppen voor zijn zoon Hans Ponjaard de volgende getuigenis aflegt:
 Hij stamt niet af van een molenaar, noch van een tollenaar, een baardscheerder, een kwakzalver, noch van een linnenwever, maar van het edele beroep, het kleermakersambacht.
- 360 (tegen Radamant): Voor stelen heeft hij zo te horen een erfelijke aanleg...
- Hans (doet alsof hij wegloopt) Spreek wat krom is recht en ik ben zo weer weg!
- Nik.als Radam. Weg jij, jouw lucht besmet nog mijn rechterlijke zetel.
 Voor mijn part stoken we hem op in de ketel.
 (Hans verdwijnt.)
- Gijsb.als Karon (tegen Kniertje) Jij, wellustige vrouw, waarom bedek jij je gezicht?
- 365 Nik.als Radam. Kom hier, gij, die zoveel boosheid hebt aangericht.
- Leand.als Eakus (leest voor) Deze vrouw heeft al haar zondige tijd versleten, met hofmakerij, opsmererij en lekker eten.
 Zij lonkte méér vrijers naar zich toe met stroop
 Dan er vliegen afkomen op een dampende hoop...
- 370 Eén ding moeten we haar nageven: Ze zat nooit achter de ramen.
 Het was achter gesloten deuren dat de mannen haar namen.
 Het inzicht kwam te laat .... Overdaad..... schaadt! Bijna heel haar leven heeft ze anderen verwend
 Syfilis maakte hieraan pijnlijk een end.
- 375 Nik.als Radam. Gij, gedrocht, gij verspiller van een schone jeugd!
 Verspeeld hebt gij alles, neem afscheid van de vreugd.
 In de Hades mag u verblijven en slijten al uw dagen.
 Lekkende waterpotten zult u mogen vullen en dragen.

(Kniertje verdwijnt.)

Karon loopt naar Floris en maant hem op te staan

Gijsb.als Karon Welaan, sufferd, het is tijd om naar het gerecht te gaan.

380 Wie weet wat er met jouw lot wordt gedaan.

Floris Wel, ben ik dan al dood?

Gijsb.als Karon (tegen publiek) Hij twijfelt, de goede man.

Nik.als Radam. Kom voor de rechtbank en hoor uw daden an.

Leand.als Eakus (leest) Floris Koerten is nog niet zo lang geleden gestorven,

385 en heeft het door al dat vloeken en die hebzucht goed bedorven

Maar het was vooral door de drank in dat volle lijf

dat hij met vuisten en stokken insloeg op zijn wijf.

Nooit liep ze ook maar een dag zonder blauwe ogen.

Nik.als Radam. Hou op! Wat een gruwel! Hoe kan de hel zoiets gedogen?

390 Een vrouw trouwt men uit liefde, zo wordt gezegd.

En dient niet door slaag van de man te worden opgelegd.

Leand.als Eakus Aldus meldt ons de inhoud van zijn dagelijkse leven.

Nik.als Radam. Wat verschrikkelijk, zo'n iemand durf ik zelfs hier geen onderdak te geven!

Wat staat ons te doen? Welke straf is wreed genoeg?

395 Leand.als Eakus (tegen publiek) Wie heeft ooit vernomen van een man die zijn eigen vrouw sloeg?

Nik.als Radam. Het beste: Men hakt hem in stukken en werpe hem voor de honden!

Leand.als Eakus Een beter voorbeeld zal nimmer worden gevonden.

Laten we zijn vel maar afstropen en pekelen, dan kan het niet vergaan.

Ter gedachtenis en maning zullen we hem aan de hellepoort slaan.

400 Nik.als Radam. Ik weet niet wat ik zal doen. Welke straf moet ik geven, welke penitentie?

Floris Och, rechters! Geef mij een lichte straf, heb clementie!

Nik.als Radam. Had je de beul vermoord of was je maar 10 keer failliet gegaan.

Dan had ik geen twijfels, dan had ik zo moeilijk niet gedaan!

Floris Drank was de oorzaak van mijn gedrag

405 Nik.als Radam. (nuchter) De rekening volgt meestal de volgende dag.

Floris Had ik maar beter geleefd, dan had ik hier nooit gezeten.

Nik.als Radam. (tegen Leander/Eakus) Wat moeten we hiermee aan?

Hoe rijm ik dit met mijn geweten?

Floris (tegen Kniertje) Mijn lieve Knier, wat spijt het me dat ik je dit heb aangedaan.

410 Leand.als Eakus (tegen publiek) Ja, die woorden hoor je meer wanneer ze onder de galg staan.

Floris Heb genade, vrienden, als je eens wist hoe slechtheid me kwelt

Op een leuk leventje op aarde had ik me ingesteld.

Nik.als Radam. (tegen Leander/Eakus) Misschien is hier nog niet zoveel tegen.

Zullen we de straf later maar overwegen?

415 Leand.als Eakus Mij dunkt, zijn misdaden gaan buiten alle perken!

Floris (op de knieën) Wees niet te hard tegen mij, ik ga eraan werken.

Nik.als Radam. Nu kom, ik zal je wat te drinken geven.

Dan krijg je voorlopig weer tijd van leven

Maar sla je wijf nooit meer! En zeg iedere man

420 dat voor zulke daden geen straf gevonden (worden) kan.

Floris Dat beloof ik met de hand op m'n hart, dat hoef je niet vrezén.

Nik.als Radam. Wel, drink de kan langzaam leeg, dan zal je spoedig weer levend
wezen.
(Floris drinkt, terwijl de geesten langzaam verdwijnen. Floris valt in slaap...)

Derde bedrijf

Einde zictzending